

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21CoP/2/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8712203481
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandrává
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8712203481.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci otca: R. T., nar. XX.X.XXXX, bytom T., F. XXXX/XX, práv. zast. Mgr. Marošom Ježíkom, advokátom, Poprad, Mnoheľova 17, proti matke: N. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XX, práv. zast. JUDr. Ľudmilou Kavuličovou, advokátkou, Humenné, 26.novembra 1510/3, v konaní o úpravu práv a povinností rodičov k maloletej N. T., nar. XX.XX.XXXX, zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, soc. vecí a rodiny Poprad, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 15P/71/2012 -230 takto jednohlasne

rozhodol:

I. Z r u š u j e sa rozsudok a vec sa v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

II. D á v a podnet súdu prvého stupňa na postup podľa § 37 ods.2 písm.d/ zákona č. 36/2005 Z.z. Zákona o rodine.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že styk otca s maloletou N. T. zakázal. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

2.Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že skutkovo mal za preukázané, že prebiehalo konanie o rozvod manželstva rodičov maloletej, pričom manželstvo rodičov bolo rozsudkom Okresného súdu v Poprade zo dňa 14. 05. 2014 rozvedené a maloletá N. bola zverená do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na výživu maloletej sumou XX,- Eur mesačne. Zakázal styk otca s maloletou. V prevyšujúcej časti návrh otca na striedavú osobnú starostlivosť zamietol.

Poukázal na to, že Krajský súd Prešov svojim rozsudkom zo dňa 24. 09. 2014 č. k. 9CoP/11/2014 - 183 potvrdil rozsudok v časti, ktorá bola odvolaním napadnutá a zrušil rozsudok vo výroku o zákaze styku otca. Vychádzal z toho, že znalkyňa v preskúmvanej veci v znaleckom posudku vypracovanom 25. 05. 2013 odporučila zakázaný styk otca s dieťaťom na prechodnú dobu, ktorú už nevymedzila počas tejto doby sa mali realizovať konzultácie oboch rodičov maloletého dieťaťa.

3. Súd prvého stupňa v konaní po zrušení rozsudku vo vzťahu k zákazu styku skutkovo mal za preukázané, že matka maloletého dieťaťa uviedla, že sa otec s mal. N. nestretáva, neprejavuje žiaden záujem, aby sa s ňou stretol, naposledy to bolo v januári 2012. Neposiela jej darčeky na narodeniny, Vianoce a podobne. Maloletá opäť absolvovala vyšetrenia u psychologičky na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny v Humennom kvôli opätovnému zákazu styku matky s otcom a psychologička opätovne neodporučila zrušenie zákazu styku, pretože maloletá má z otca strach. Vychádzal ďalej zo správy kolízneho opatrovníka, podľa ktorého tento styk otca s dieťaťom neodporučil, pričom poukázal na to, že otec sa nekontaktoval s referátom poradensko-psychologických služieb a sám nevyvinul aktivitu na zlepšenie vzťahov so svojou dcérou. Ďalej vychádzal z lekárskej správy ošetrojúcej lekárky, z ktorej vyplýva, že dieťa opakovane navštívilo detskú ambulanciu pre rovnaké ťažkosti.

4. Prijal právny názor, že nedošlo k žiadnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zrušenie zákazu styku. Mal za preukázané, že otec sa o maloletú nezaujíma po dobu štyroch rokov. Nijako sa nekontaktoval v zmysle záverov znaleckého posudku a mal sa otec zúčastňovať psychologických sedení, pričom súd mal za preukázané, že otec nenavštevuje psychológa, v tomto smere sám nevykonal žiadne snahy. Prijal záver, že dieťa trpí aj zdravotnými problémami, ktoré sú spôsobené možným stretnutím sa so svojím otcom. Zakázal styk otca s maloletou dcérou.

5. Poukázal na ustanovenie § 25 ods. 3, § 43 ods. 1 Zákona o rodine.

6. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie otec maloletého dieťaťa.

Vo svojom odvolaní uviedol, že nikoho v konaní nezaujíma skutočnosť, že znalkyňa konala protiprávne, pretože znalecký posudok začala vypracovávať 02. 01. 2013, hoci nemala právoplatné uznesenie. Znalecký posudok je vypracovaný 24. 08. 2011 rok a pol po odchode manželky a dcéry zo spoločnej domácnosti, pričom vek dieťaťa bol taký, že je manipulovateľné a taktiež považuje vyjadrenia sa k jeho sexualite za nepríslušné, pretože nie je v tomto odbore znalkyňou. Poukázal na výhrady voči znaleckému posudku, ktoré nie sú založené v spise a chýba aj vyjadrenie Základnej školy Poprad - Spišská Sobota zo dňa 17.01. 2012. Má za to, že znalkyňa čerpala len z informácií na jednej strane. V rozsudku súd konštatuje, že otec sa s dcérou nekontaktoval od roku 2011 a kolízny opatrovník navrhol ponechať zákaz styku. Poukazuje na to, že mal absolútny zákaz styku s N., ako sa s ňou mohol stretávať. V roku 2011 bol za dcérou v škole, kde si mal ju vypýtať z hodiny odovzdal jej darčeky, ktorým sa veľmi potešila. Po tomto stretnutí maloletá povedala, že mamke povie, že sa už nemusí báť, že ju ukradne. Na Vianoce v roku 2011 jej dal mobilný telefón, ktorý jej odovzdal spolu so svojou mamou pred triednou učiteľkou, v ten istý deň zobral ju do Humenného, kde kúpili darčeky. Dňa 18. 01. 2012 mu ju však učiteľka nechcela dať, pretože matka zakázala styk, pričom nenastal nijaký konflikt. V odvolaní ďalej uviedol, že kolízny opatrovník nemal nikdy záujem, aby sa vzťah medzi ním a dcérou riadne vyvíjal. Navrhol, aby odvolací súd zrušil rozsudok a vec vrátil mu na nové konanie.

7. K podanému odvolaniu sa písomne vyjadril kolízny opatrovník. Navrhol, aby potvrdil odvolací súd v celom rozsahu napadnutý rozsudok.

8. Matka vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že navrhuje, aby bol napadnutý rozsudok v celom rozsahu potvrdený.

9. Odvolací súd v zmysle zásad ustanovenia § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) preskúmal rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že neboli splnené podmienky pre potvrdenie rozsudku (§ 219 O. s. p.) alebo pre jeho zmenu (§ 220 O. s. p.).

10. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie o zákaze styku otca s dcérou odôvodnil s poukazom na závery kolízneho opatrovníka mal. N., na zistené skutočnosti, že sa otec nezúčastnil žiadnych psychologických sedení a konzultácii pod odborným vedením a nevyvinul žiadnu snahu aj napriek záverom podaného znaleckého posudku v danej veci. Súd prvého stupňa zakázal styk otca s dieťaťom, pričom právo na styk je jedným z najdôležitejších práv rodiča, ktorému dieťa nie je zverené do osobnej starostlivosti. Styk sa nerealizoval niekoľko rokov.

11. Po rozpade rodiny s maloletými deťmi nielen etika príbuzenských vzťahov, ale aj zákon zaväzuje deti k povinnosti svojich rodičov ctíť a rešpektovať, kým rodičovská zodpovednosť (za riadnu výchovu detí) je prikázaná obom rodičom; preto takisto, pokiaľ nie sú zistené také skutočnosti, ktoré by viedli k pozastaveniu výkonu rodičovskej zodpovednosti, nie je - ani pri plnom rešpektovaní práv samých maloletých - zákonného, o to menej ústavného právneho dôvodu na to, aby rodičovi, v ktorého priamej starostlivosti maloleté dieťa nie je, bol styk s ním zakázaný, resp. neprimerane obmedzený (porovnaj nález Ústavného súdu ČR z 24. septembra 1998, sp. zn. III. ÚS 125/98). Právo dieťaťa na rovnocenný a rovnoprávny vzťah k obom rodičom môže byť porušené len vtedy, ak rodič ohrozuje život alebo zdravie dieťaťa, ináč je v rozpore s najlepším záujmom a právami dieťaťa.

12. Jedným zo základných dôvodov, pre ktoré bolo už raz rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušené vo vzťahu zákazu styku otca s maloletou N. boli dôvody aj s poukazom na závery znaleckého T. D. Q. znalkyne z odboru psychológie, podľa ktorej maloletá nebola na styk s otcom psychicky pripravená v dôsledku psychických stresov, ktoré prežívala v disharmonickom rodinnom prostredí a následne bola traumatizovaná hrubým a agresívnym správaním otca pri stretnutí s ním v prostredí školy. Znalkyňa konštatovala, že vzhľadom na správanie sa otca, nedostatku kritiky na vlastné správanie aj s odstupom času po udalosti je potrebná najmä jeho spolupráca s psychológom z konkrétnych dôvodov uvedených v tomto znaleckom posudku. Dôvodom, pre ktoré odvolací súd zrušil rozhodnutie bola skutočnosť, že znalkyňa odporučila zákaz styku na dobu počas ktorej sa budú realizovať konzultácie rodičov a dieťaťa so psychológom. Znalkyňa konštatovala, že rodičia, ako aj maloletá pod odborným vedením budú mať možnosť emocionálne sa skonsolidovať a upraviť svoje postoje v záujme maloletej ktorá potrebuje mať citovo zdravý vzťah s oboma rodičmi. Uviedla, že maloletá bude citovo rozumnejšia, kritickejšia a negatívne spomienky ustúpia do úzadia.

13. Po zrušení rozsudku súd prvého stupňa vykonal dokazovanie výsluchom matky, správou kolízneho opatrovníka maloletej (č.l. 218.) správou poradensko-psychologického procesu maloletej, psychologičky Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v Humennom (č.l. 219) a dospel k závažnému záveru o zákaze styku otca s maloletou. Podľa názoru odvolacieho súdu je však tento záver predčasný. Nepopierateľne z obsahu spisu vyplýva, že medzi rodičmi nedochádza k takmer žiadnej komunikácii vo vzťahu k maloletej dcére, a nebol otcom predložený žiaden dôkaz o snahe podrobiť sa odbornej pomoci.

14. Ak sa má vychádzať zo záverov znalkyne a teda zo znaleckého posudku, ktorý bol realizovaný v roku 2013 (znalecký posudok je zo dňa 20. mája 2013) je zrejmé, že znalkyňa dospela k záveru, že obaja rodičia sa počas prechodnej doby majú podrobiť konzultáciám, vrátane tak maloletej so psychológom, pričom znalkyňa zdôvodnila, že práve pod odborným vedením budú mať rodičia ako aj maloletá možnosť upraviť svoje postoje a je to v záujme maloletej, ktorá potrebuje mať citovo zdravý vzťah s oboma rodičmi.

15. Od roku 2013, ako to vyplýva z obsahu spisu neboli realizované žiadne konzultácie rodičov. Maloletá N. sa zúčastnila jediného pohovoru 30. marca 2015 u psychologičky Y. W. Y., ktorá pracuje na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny v Humennom. Zo zistenia psychologičky vyplýva, že táto neodporúča vystavovať maloletú ani náhodným, krátkym stretnutiam s otcom vzhľadom na jej traumatizáciu. Nie je však zrejmé, či sa podrobila opakovane maloletá pohovorom u psychológa za účelom navrhnutého znalkyňou už v roku 2013 z dôvodu konsolidácie vzťahu s rodičmi.

16. Z obsahu spisu nie je zrejmé rovnako, či aj matka sa podrobila odborným sedeniam a konzultáciám v priebehu rozhodného obdobia. Súd prvého stupňa upriamil pozornosť na otca, pretože samozrejme tento má mať najintenzívnejší záujem o obnovu vzťahov, ktoré sa narušili a v jeho záujme má byť, aby sa podrobil aj on (nielen on) odborným sedeniam so psychológom zo známych a vyššie konštatovaných dôvodov.

17. Súd prvého stupňa otca nevypočul aj napriek tomu, že je zrejmé, že je nevyhnutné, aby bol jeho výsluch realizovaný. Je dôležité zistiť dôvody, pre ktoré nerealizoval otec takéto sedenia, návštevu psychológa aj napriek odporúčaniam a zdá sa nevyhnutným, aby mohlo dôjsť k posúdeniu tak závažného opatrenia akým je absolútny zákaz styku s dcérou. Javí sa, že otec skutočne sám neinicioval žiadne stretnutie na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny v Humennom, nie je však ani preukázané, aby tak urobil sám, pričom konzultáciu mohol realizovať aj s akýmkoľvek iným psychológom. Pokiaľ má výhrady k miestu kde sa majú vykonávať pohovory, má sám byť iniciátorom a navrhovateľom opatrení. Odvolací súd musí byť v tomto štádiu kritický k postojom otca a k ním tvrdeným dôvodom, pre ktoré sa sám nerozhodol pomôcť tomu, aby mohlo dôjsť v dobe (prechodnej) k obnoveniu stratenej dôvery zo strany dcéry. Napriek tomu však považuje záver súdu o zákaz styku za predčasný. Nutné je však uviesť, že má dlhodobo zakázaný styk s dieťaťom.

18. Je pomerne zarážajúce, že matka počas svojho výsluchu uviedla, že maloletá má strach, že sa opäť bude posudzovať styk s otcom a už nie vôbec, že sa s ním mala vôbec stretnúť. Z obsahu jej výsluchu však nie je zrejmé akým spôsobom matka pristupuje k tomu, že sa snaží maloletej pomôcť tieto obavy prekonať, či sa s ňou rozpráva o tom aká je úloha otca v živote maloletej aj napriek tomu, že došlo k

rozpadu manželstva. Z obsahu spisu je zrejmé, že vzťahy rodičov sú vážne narušené, títo nie sú schopní akejkolvek komunikácie aj napriek tomu, že maloletá môže emočne trpieť po rozpade rodiny.

19. Až po náležitom zistení skutkového stavu veci bude môcť byť súdom prijatý spoľahlivý záver o tom, že ani prostredníctvom opatrení, ktoré mu zákon ponúka nie je možné súdu upraviť styk otca s dieťaťom a môže byť prijatý právny záver o akceptácii tak závažného opatrenia a zásahu do rodičovských práv. Musí byť prijatý spoľahlivý záver svedčiaci o absolútnom nezájme otca o spoluprácu a privedenie stavu obnovy vzťahov dcéry s ním. Rovnako tak záver o tom, že nie je v záujme dcéry stretávať sa s otcom.

20. Súd v starostlivosti o maloleté deti sú povinné prijímať opatrenia, ktoré sú v záujme maloletého dieťaťa. Odvolací súd v tejto súvislosti pripomína, že záujem maloletého dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri hľadaní konkrétneho najvhodnejšieho usporiadania vzťahov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom a tento záujem vyžaduje, aby sa na jeho výchove podieľali obaja rodičia, ktorí majú v živote maloletého dieťaťa bez pochybností nezastupiteľné postavenie.

21. V prejednávanej veci uplynula pomerne dlhá doba, ktorá môže znamenať odcudzenie sa dieťaťa, pritom úloha oboch rodičov je v živote maloletého dieťaťa nezastupiteľná. V procese socializácie maloletého dieťaťa je v zásade nevyhnutná účasť oboch rodičov. Výkon rodičovských práv a povinností však nesmie vystaviť maloleté dieťa negatívnym vplyvom.

22. Zatiaľ aj napriek nezájmu, výslovne konštatovaných obáv mal. N. nie možné vylúčiť záujem mal. na stretávaní sa s otcom, ktorý odvolací súd vidí v potrebe nadviazania a udržiavania vzťahu medzi rodičom a maloletým dieťaťom. Rozvodom manželstva nezaniká totiž zodpovednosť oboch rodičov za zdravý vývoj dieťaťa, za jeho správnu výchovu za uspokojovanie jeho nielen materiálnych ale citových potrieb.

22. Vzhľadom na predčasný záver súdu prvého stupňa, ktorý vyplýva z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci pristúpil odvolací súd k zrušeniu napadnutého rozsudku (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.) a vrátil mu vec na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

23. Úlohou súdu prvého stupňa bude opätovne vypočúť účastníkov konania, zistiť dôvody, pre ktoré obaja rodičia napriek odporúčaniam psychologičky sa nezúčastňujú žiadnych odborných pohovorov, ktoré majú pre oboch znamenať úpravu postojov v záujme maloletej. Dôsledne zistí dôvody zistenia psychologičky Ďurkovej, resp. jej dôvody pre odporúčanie zákazu styku otca s maloletou. Zváži sám súd následne iné odborné posúdenie. V spolupráci s kolíznym opatrovníkom zväží zákonom dovolené opatrenia za účelom obnovy stretávania sa mal. dcéry s otcom.

24. Rodičia nesmú byť pri rozpade rodiny egoistickí myslieť si, že ak im je dieťa zverené do osobnej starostlivosti, druhý rodič stráca právo byť spoluprítomný pri jeho výchove. Žijú tak v klamstve a ilúzii, že dieťaťu nič nechýba. Spory medzi rodičmi sa nemôžu premietiť do vzťahov k mal. deťom. Odvolací súd zastáva názor, že rodičovská vyspelosť, zodpovednosť a empatia vo vzťahu k chápaniu citových potrieb maloletej by viedla k obnoveniu narušených väzieb medzi otcom a mal. dcérou. Záujem mal. ktorý by mali obaja rodičia sledovať by naplnilo akékoľvek usporiadane roztrieštených vzťahov v rodine uvedomujúc si, že sú to práve rodičia, ktorí nesú zodpovednosť za výchovu a vývoj mal. N. Otec musí preukázať, že má skutočný záujem sa s mal. dcérou stykať. Ďalej, že jeho povahové vlastnosti neodôvodňujú predpoklad, že bude na maloleté dieťa negatívne vplyvať a je schopný sa o maloleté dieťa počas doby styku postarať.

24. Súd prvého stupňa rozhodne aj o trovách konania odvolacieho (§ 224 ods.3 O.s.p.).

25. Podľa § 37 ods. 2 písm. d) ZoR, „ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd môže rozhodnúť o uložení týchto výchovných opatrení: uloží maloletému dieťaťu a jeho rodičom povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo odbornému poradenstvu v špecializovaných zariadeniach“.

26. Odvolací súd berúc zreteľ na odmietavý postoj mal. N., odporúčania znalkyne na prekonanie problémov spôsobených rozpadom rodiny a správaním otca dáva podnet súdu prvého stupňa na postup podľa § 37 ZoR. Opatrenie je potrebné sledujúc najlepší záujem mal. N.. Na prelomenie bariéry je potrebná a javí sa ako nevyhnutná pomoc špecializovaného zariadenia.

Rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3: 0 (§ 3 ods. 9 zákona č.757/2004 Z.z o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.